

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
บ้านหันวังเรือ หมู่ที่ 10 ตำบลบ้านหัน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

นางอ้อมใจ จีระวิทยากร

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-533-151-1

บทคัดย่อ

นางอ้อมใจ จีระวิทยากร : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษา
บ้านหันวังเรือ หมู่ที่ 10 ตำบลบ้านหัน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์สอาด สุลักษณ์, 108 หน้า

ISBN 974-533-151-1

สารนิพนธ์เล่มนี้นำเสนอผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหันวังเรือ ตำบลบ้านหัน อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยการศึกษาในประเด็นความเข้มแข็งของชุมชน ความเข้าใจและศักยภาพในการบริหารการจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านรวมถึงสมาชิกผู้รู้ที่สามารถนำเงินไปสร้างอาชีพ สร้างรายได้ตามวัตถุประสงค์หรือไม่เพียงใด ข้อมูลที่ใช้ประกอบการวิเคราะห์ได้จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ จากการจัดเวทีชาวบ้าน การสำรวจโดยใช้แบบ บร. ต่าง ๆ ตลอดจนการสังเกตและสัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้ถูกนำมาประเมินในรูปแบบชิปโมเดล เพื่อหาข้อสรุปของโครงการที่ประเมิน ผลจากการวิจัยพบว่าการบริหารการจัดการของคณะกรรมการกองทุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ของการตั้งกองทุน โดยมีการปล่อยกู้ให้สมาชิกทั้งหมด 26 ราย ใน 3 กลุ่มอาชีพ คือ การเกษตร เลี้ยงสัตว์ และค้าขาย รวมเป็นเงิน 476,600 บาท นอกจากนี้ยังพบว่ายังมีผู้สมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนเพิ่มขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการเติบโตของกองทุน ตลอดจนความเชื่อมั่นของสมาชิกที่มีต่อกองทุนได้เป็นอย่างดี

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา..... อ้อมใจ จีระวิทยากร.....

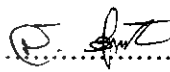
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... สอาด สุลักษณ์.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา..... สอาด สุลักษณ์.....

หน้าอนุมัติ

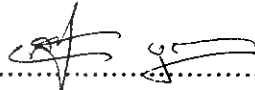
อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและประเมิน
โครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....

(อาจารย์สอาด สุตักษณ์)

กรรมการสอบ

.....

(อาจารย์สามารถ บุญอาจ)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

.....

(รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

16 ต.ค. 2545

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี, ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- อาจารย์สอาด สุกข์พันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- อาจารย์สามารถ บุญอาจ กรรมการสอบสารนิพนธ์
- อาจารย์สุวิมล มะสันเทียะ อาจารย์นิเทศ
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสีคิ้ว

- คุณสัญญา สุภอักษร ผู้ใหญ่บ้าน และประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ
ทำนุบำรุงครอบครัวของพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

อ้อมใจ จิระวิทยากร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	1
1.3 กรอบแนวคิดทฤษฎี	2
1.4 วิธีการดำเนินการ	4
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 นโยบาย หลักการ และวัตถุประสงค์	5
2.2 ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	6
2.3 การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	8
2.4 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนและชุมชนเมือง	8
2.5 ทะเบียนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	9
2.6 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	10
2.7 หลักการประเมินโครงการในรูปแบบการประเมินแบบชิปโมเดล	11
2.8 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	12
บทที่ 3 วิธีการดำเนินโครงการ	13
3.1 วิธีการประเมินโครงการ	13
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	13
3.3 ตัวแปรตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	14
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	22

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
3.5 การเก็บข้อมูล	22
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	22
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	24
4.1 ผลการประเมินบริบทชุมชน	24
4.2 ผลการประเมินโครงการ โดยรวม	26
4.3 ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้	30
4.4 ผลอื่น ๆ ที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	30
4.5 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์	31
บทที่ 5 สรุปอภิปรายและข้อเสนอแนะ	32
5.1 สรุป อภิปรายผล	32
5.2 ข้อเสนอแนะ	34
บรรณานุกรม	35
ภาคผนวก	36
ภาคผนวก ก ระเบียบข้อบังคับบ้านหันวังเรือ	37
ภาคผนวก ข แบบรายงาน บร.1 บร. 12	47
ภาคผนวก ค แผนที่ตำบลบ้านหันและแผนที่หมู่บ้านหันวังเรือ	99

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 การเกิดกองทุน	17
ตารางที่ 3.2 การมีระบบบริหารกองทุน	18
ตารางที่ 3.3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง	19
ตารางที่ 3.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม	20
ตารางที่ 3.5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น	21
ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนประชากรในหมู่บ้าน	24

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
ค. 1 แผนที่หมู่บ้านหันวังเรือ หมู่ที่ 10	100
ค. 2 แผนที่ตำบลบ้านหัน	101

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจสืบเนื่องมาจากการมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจ ที่เน้นการผลิตภาคอุตสาหกรรมที่ต้องพึ่งพาเทคโนโลยี วัสดุุดิบและทุนจากต่างประเทศแทบทั้งสิ้น ทำให้ฐานเศรษฐกิจของประเทศอ่อนแอ ประกอบกับเราขอรับระบบการค้าเสรีซึ่งต้องอาศัยความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจเข้าต่อสู้ จึงทำให้ประเทศเราพ่ายแพ้บนเวทีเศรษฐกิจโลกอย่างง่ายดาย ผลของวิกฤตตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา กระทั่งถึงสังคมและขยายวงกว้างขึ้นเรื่อย ๆ จากสภาพปัญหาทางด้านเศรษฐกิจที่เผชิญอยู่ในปัจจุบันที่ผ่านมา ทำให้ทางรัฐบาลในยุคนายกรัฐมนตรีนคร พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร มีนโยบายเร่งด่วนโดยจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการหลักของรัฐบาลที่ใช้มาตรการในการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับชุมชน โดยรัฐบาลเป็นผู้ลงทุนทางสังคม เป็นการสร้างและกระจายโอกาสแก่ชีวิตประชาชน ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านและศักยภาพในการก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจใหม่ ประกอบกับขยายฐานทางด้านเกษตรกรรมที่เป็นพื้นฐานหลักของคนไทย โดยให้มีการบริหารจัดการจากระดับล่างขึ้นสู่ระดับบน เพื่อครอบคลุมถึงปัญหาที่แท้จริง และแนวทางในการแก้ปัญหาได้เกิดจากการพึ่งพาตนเองและกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนต่าง ๆ พร้อมทั้งเป็นเป็นการสร้างงานให้กับบัณฑิตที่จบการศึกษามาใหม่ ๆ หรือบัณฑิตที่ตกค้างในแต่ละปี และเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งในด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ทางสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เห็นสมควรให้มีการสนับสนุน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยให้ทุนการศึกษาบัณฑิต เพื่อเรียนและหาความรู้เพิ่มเติมในหลักสูตร การจัดการและการประเมินโครงการในการการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากความพร้อมของหมู่บ้านจึงจำเป็นต้องมีอย่างอื่นที่จะต้องมีการประเมินสถานการณ์ การบริหารจัดการ การกองทุนเงินล้าน โดยพิจารณาจากศักยภาพของชุมชนบ้านหันวังเรือ เพื่อจะได้นำเอาจุดบกพร่องที่ได้มาลงพื้นที่มาปรับปรุง และแก้ไขให้ไปในทางที่ดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และอันจะเป็นการพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

1.2 วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ

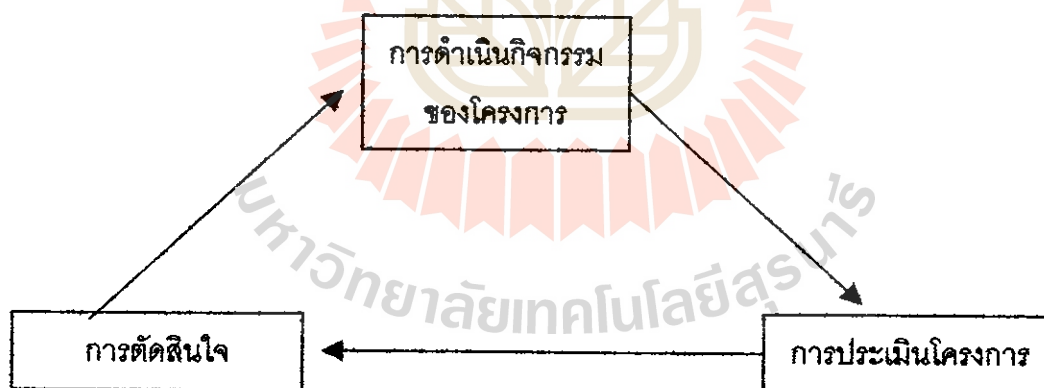
1. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหันวังเรือ
2. เพื่อศึกษาแนวโน้มความสามารถในการบริหารจัดการการกองทุนและชุมชนเมือง

3. เพื่อศึกษาสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของหมู่บ้านหันวังเรือ
4. เพื่อศึกษาศักยภาพของหมู่บ้านหันวังเรือ ว่ามีความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจมากน้อยเพียงใด

1.3 กรอบความคิดทฤษฎี

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาศักยภาพของชุมชนบ้านหันวังเรือ ที่มีผลต่อกองทุนและชุมชนเมือง โดยผู้ศึกษาได้รวบรวมแนวความคิดทฤษฎีกระบวนการทางมนุษยวิทยา ซึ่งช่วยในการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการประเมินความสำเร็จของโครงการหรือการวัดว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด นักทฤษฎีองค์กรทั้งหลายต่างพากันเสนอความคิด วิธีการวิเคราะห์ และรูปแบบ ของการศึกษาเพื่อการประเมินความสำเร็จของโครงการ หรือหน่วยงานต่าง ๆ (Amital Etzion 1964 : 1) อังโน ภรณ์ กิริติบุตร 2529 : 1) กิบสันและคณะ (Gibson et al 1979 : 27) เสนอแนะว่าการประเมินประสิทธิภาพการบริหารและจัดการที่เหมาะสมที่สุดคือ การใช้แนวคิดทฤษฎีระบบตัวแบบหรือเครื่องมือในการวิเคราะห์โดยมีแนวคิดและรูปแบบที่สำคัญและได้นำเสนอในที่นี้ มีดังนี้

แนวคิดและรูปแบบการประเมินชีพของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) สตัฟเฟิลบีม กล่าวว่า การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำมาเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ โดยมีแนวความคิดพื้นฐาน คือ

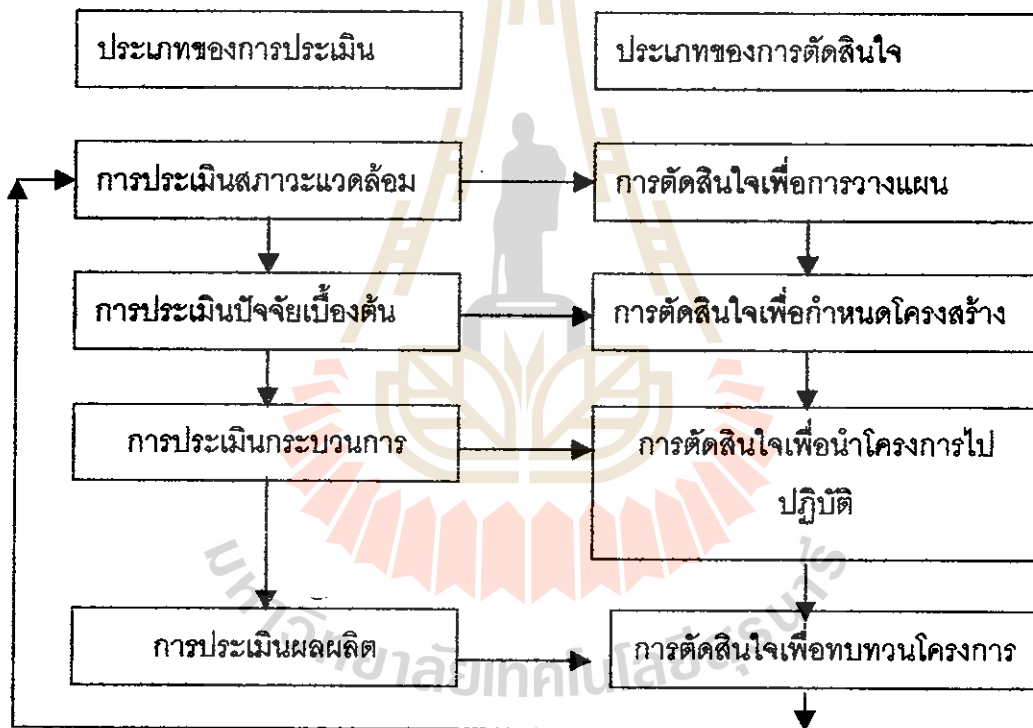
ภาพที่ 1.1 แผนภูมิความคิดพื้นฐานการประเมินของสตัฟเฟิลบีม

- สตัฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนของการประเมินเป็น 3 ขั้นตอน คือ
- ขั้นตอนที่ 1 กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ
 - ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

สตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินว่า รูปแบบการประเมินแบบซิป ที่มาจากอักษรตัวแรกของคำภาษาอังกฤษของประเด็นที่จะประเมิน ดังนี้

1. การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation : C)
2. การประเมินเบื้องต้น (Input Evaluation : I)
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)
4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P)

สตัฟเฟิลบีม ได้นำเสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจและประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ ดังแผนภาพที่ 1.2

ภาพที่ 1.2 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสตัฟเฟิลบีม

ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ได้นำเสนอแนวคิดของสตัฟเฟิลบีมเป็นต้นแบบทางความคิด ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.4 วิธีการดำเนินการ

ในการศึกษารั้งนี้ เป็นการศึกษาพื้นที่ของหมู่บ้านหันวังเรือ ซึ่งผู้ทำวิจัยได้ทำหน้าที่เป็นอาสาสมัครและเป็นคนในพื้นที่ด้วย จึงมีความคุ้นเคย และทราบข้อมูลของคนในหมู่บ้าน พร้อมทั้งอยู่ในความดูแลรับผิดชอบในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ทำการเก็บข้อมูลจากแบบฟอร์ม ที่กำหนด (บร.) ซึ่งใช้วิธีการสังเกต สัมภาษณ์ แบบสอบถาม ในเรื่องสภาพทั่วไปของหมู่บ้านหันวังเรือ โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จึงใช้การเก็บกลุ่มตัวอย่างตามวิธีทางสถิติ

2. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่ก่อนแล้ว ที่ทำการสำรวจจริง ทั้งข้อมูลที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร โดยข้อมูลนี้มักได้มาจากประสบการณ์ หรือบุคคลที่มีความรู้ ผู้เฒ่า และข้อมูลที่เป็นลายลักษณ์อักษรจาก สาธารณสุขตำบลบ้านหัน และ จปฐ. พร้อมทั้งมีการเสนอผลงานวิจัยต่าง ๆ

นำเสนอที่ทำการเก็บมารวมไว้ โดยเริ่มจากการยึดเอาคำถามและวัตถุประสงค์เป็นปัจจัยหลัก

3. นำข้อมูลที่ทำการเก็บมารวมไว้ โดยเริ่มจากการยึดเอาคำถามและวัตถุประสงค์เป็นปัจจัยหลัก

4. จัดระบบหมวดหมู่โดยใช้โครงเรื่องที่กำหนด ตั้งแต่ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสภาพทั่วไป ทางด้านกายภาพ ด้านชีวภาพ และสังคมเศรษฐกิจ รวมถึงรายละเอียดเกี่ยวกับกองทุนเงินล้าน เริ่มตั้งแต่กระบวนการจัดตั้งระเบียบของกองทุน ตลอดจนการบริหารจัดการส่วนอื่น ๆ ด้วย

5. ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการตีความ วิเคราะห์เชิงอภิปราย ตีความหมายของข้อมูล

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินของโครงการ

1. ได้ทราบถึงลักษณะบริบทชุมชนของบ้านหันวังเรือ ทางด้านกายภาพ และสังคมเศรษฐกิจ
2. ทราบถึงแนวโน้มหรือทิศทางของกองทุนหมู่บ้านเงินล้าน
3. ทราบถึงศักยภาพของหมู่บ้านบ้านหันวังเรือ ที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในด้านการบริหาร การจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. ทราบถึงจุดอ่อน จุดแข็ง ของการบริหารจัดการกองทุนและชุมชนเมือง
5. ทราบถึงข้อมูลในลักษณะภาพรวมของหมู่บ้านหันวังเรือ เพื่อเป็นแนวทางให้รัฐบาลนำข้อมูลที่ ได้ไปวางแผน เพื่อพัฒนาประเทศชาติ

บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.1 นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบาย

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาล ซึ่งมีพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี นโยบายดังกล่าวเกิดจากความยากจนเพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาตนเองของหมู่บ้านและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาเสริมสร้างศักยภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 บาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองตนเอง เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนในการลงทุนสร้างอาชีพและรายได้ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น

หลักการ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จ ได้ต้องประกอบด้วยหลักการดังต่อไปนี้

- 1) ความพร้อม ความสนใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุน ที่เน้นความพร้อมของบุคคลทั้งในด้านความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการ
- 3) ความพร้อมของระบบการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนโดยสมาชิก
- 4) ความพร้อมของการบริหารจัดการ ที่สอดคล้องและเกื้อกูลกัน ระหว่างกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกับกองทุนอื่น ๆ ที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้นในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

วัตถุประสงค์

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิการที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีความสามารถในการจัดระบบ และบริหาร

จัดการเงินทุนของตนเอง

3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการเรียนรู้ การสร้าง และการพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4) กระตุ้นเศรษฐกิจ ในระดับฐานรากของประเทศทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในอนาคต

5) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน ในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ 2544

2) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวดดังนี้

หมวดที่ 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ว่าด้วยที่มาของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานอันดับที่ 1 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานอันดับที่ 2 รัฐมนตรีสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นรองประธานคนที่ 3 ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิอื่น ไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ

คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

- 1) กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) กำหนดแผนการการจัดหาเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
- 3) จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี

- 4) กำหนดแผนงานและออกระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศจัดตั้ง และแนวทางการบริหารงาน
กองทุน
- 5) ออกระเบียบเกี่ยวกับการเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดการและจัดสรรประโยชน์ของ
กองทุน
- 6) ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุน และบริหารกองทุน
- 7) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการระเบียบนี้
- 8) ออกระเบียบคำสั่ง และประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
- 9) เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างส่วนราชการหรือคณะกรรมการ อาจขอให้คณะรัฐมนตรีให้พนักงาน ไปช่วยราชการ เป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการ หรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะให้ไปช่วยราชการเต็มเวลา บางเวลา หรือนอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้
- 10) รายงานผลดำเนินการ ปัญหาและอุปสรรค
- 11) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

หมวดที่ 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ให้สำนักงานคณะกรรมการอยู่ในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ให้มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
- 2) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
- 3) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของ
กองทุน
- 4) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน ได้ทราบถึงการจัดการตั้ง นโยบายและแนวทางการบริหาร
- 5) ดำเนินการประสานงานกับส่วนราชการและองค์การต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 6) จัดให้มี หรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจง และฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน
งานกองทุน
- 7) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน
- 8) ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการที่เกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ
หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
- 9) ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนของการบริหารกองทุน
- 10) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
- 11) ดำเนินการอื่น ใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

2.3 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนและชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

- 1) จะต้องมีการเวียน 3 ใน 4 ของครัวเรือนทั้งหมดที่เข้าร่วมประชุม
- 2) การเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการ จะต้องเป็นไปตามข้อที่ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
 - 1) เป็นผู้ที่อยู่อาศัยในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน
 - 2) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์
 - 3) ปฏิบัติอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และไม่มีประวัติเสียทางการเงิน ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
 - 4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ
 - 5) ไม่เคยรับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
 - 6) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ยกเว้นตามความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุก
 - 7) ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหาย อย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กรหรือหน่วยงานที่สังกัด
 - 8) ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
 - 9) ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20 (3) และ (4)

2.4 แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน
- 2) คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน
- 3) ความรู้ ประสบการณ์ และความมั่นใจการบริหารกองทุนของคณะกรรมการกองทุน
- 4) ระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินการกองทุน
- 5) การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน หรือสมาชิกในการจัดการกองทุน
- 6) การปฏิบัติของสมาชิกตามระเบียบ และข้อบังคับของกองทุน

2.5 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหันวังเรือ หมู่ที่ 10

2.5.1 ที่ตั้งของกองทุน บ้านเลขที่ 262 หมู่ที่ 10 บ้านหันวังเรือ ตำบลบ้านหัน อำเภอเสียว จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30140

2.5.2 วัตถุประสงค์ของกองทุน

- 1) เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
- 2) เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีถือหุ้น การฝากเงินสั่งจะเงินฝาก
- 3) เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
- 4) เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม

2.5.3 แหล่งที่มาของกองทุน

- 1) เงินที่ได้รับจัดสรรจากรัฐ
- 2) เงินกู้ยืม
- 3) ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน
- 4) ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
- 5) เงินฝากสั่งจะและเงินรับฝาก
- 6) เงินค่าหุ้น
- 7) เงินสมทบจากกลุ่ม หรือองค์กรสมาชิก
- 8) เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่กองทุนได้รับ โดยไม่มีเงื่อนไขผูกพันหรือภาระติดพันอื่น ๆ

2.5.4 คุณสมบัติของสมาชิก

- 1) เป็นผู้ที่พักอาศัยหรือพักอาศัยในหมู่บ้าน ไม่น้อยกว่าสองปีของการจัดตั้งกองทุน
- 2) เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยเหตุของหลักการกองทุน และสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน
- 3) เป็นผู้พร้อมจะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
- 4) เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุน ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
- 5) เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

6) เป็นผู้ที่ไม่มีเงินฝากสัจจะและถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น แต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน

7) เป็นบุคคลที่มีความประพฤติดี ไม่เสพหรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

2.5.5 การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- 1) ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุนผู้ที่ได้รับมอบหมาย ตามแบบที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด
- 2) ต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ 4 และยื่นความจำนงสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนได้เดือนละ 1 ครั้ง โดยสามารถสมัครเป็นสมาชิกทั้งลักษณะปัจเจกบุคคล หรือแบบกลุ่ม หรือองค์กรชุมชนแล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัครเป็นสมาชิก
- 3) คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใด เป็นสมาชิกโดยชอบธรรม

2.5.6 การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก

- 1) ตาย
- 2) ลาออก และได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน
- 3) วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
- 4) ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสามของผู้ร่วมประชุม
- 5) จงใจฝ่าฝืนระเบียบกองทุน หรือแสดงตนเป็นปรปักษ์ หรือไม่ให้ความร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด
- 6) จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครของสมาชิก
- 7) นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้รับอนุญาตไว้
- 8) มีลักษณะและหรือคุณสมบัติไม่ตรงกับข้อ 4

2.6 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้ผู้กู้ยืม คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

- 1) ผู้ที่จะกู้จะต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุ วัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน
- 2) คณะกรรมการมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่ง ไม่เกินสองหมื่นบาท
- 3) คณะกรรมการกองทุนจะตั้งผู้แทนกรรมการกองทุนอย่างน้อย 2 คน เป็นผู้แทนคณะกรรมการกองทุนในการทำสัญญากู้ยืมกับผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้
- 4) ให้ผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคารและแจ้งหมายเลขบัญชีออมทรัพย์ให้คณะกรรมการกองทุนรับทราบ
- 5) คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลัก

เกณฑ์ และวิธีการที่กองทุนกำหนด

กรณีกองทุนหมู่บ้านหันวงเวียน มีเกณฑ์สำหรับการพิจารณาเงินกู้ดังต่อไปนี้

- 1) ผู้ที่จะขอกู้ต้องเป็นสมาชิกของกองทุน
- 2) ผู้ที่จะขอกู้ต้องเสนอ โครงการที่จะนำไปลงทุน
- 3) ผู้ที่จะขอกู้ต้องหาบุคคลค้ำประกัน ซึ่งจะต้องเป็นสมาชิกของกองทุนอย่างน้อย 2 คน
- 4) คณะกรรมการจะเป็นผู้พิจารณาอนุมัติเงินที่จะกู้
- 5) เมื่อผู้ที่จะขอกู้ตกลงจะกู้เงินจากกองทุนตามจำนวนที่คณะกรรมการกองทุนพิจารณาอนุมัติแล้ว จะต้องเปิดบัญชีกับธนาคารออมสิน
- 6) ทำสัญญากู้ยืมและสัญญาค้ำประกัน รับโอนเงินผ่านธนาคาร

2.7 หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล

รูปแบบของการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล เป็นการประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้น แต่ยังเป็น การประเมินเพื่อให้ทราบรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย โดยเฉพาะการประเมินผลโครงการประชุม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบประเมินความก้าวหน้าเพื่อบ่งชี้จุดเด่น จุดด้อย ของการประชุม เพื่อนำผลไปปรับปรุงกิจกรรมแผนการประชุมได้ทันทั่วทั้งที่ และมีการประเมินรวมสรุปหลัง โครงการประชุมสิ้นสุดแล้ว เพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของ โครงการประชุมแบบจำลองที่เหมาะสม เป็นกรอบความคิดในการประเมินแบบชีพฟ์ จึงเป็นที่นิยมใช้ ทั้งนี้ เพราะนักประเมินจะได้ข้อดี ข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของ โครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี ซึ่งนับว่าเป็นการรับข่าวสารแบบสะสมช่วยในการตัดสินใจ ของผู้บริหารเป็นอย่างมาก ทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติ จึงเป็นที่นิยมกันอย่าง กว้างขวาง

แบบจำลองชีพฟ์ประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม การประเมินสภาวะแวดล้อมเป็นรูปแบบพื้นฐาน ของการประเมินโดยทั่ว ๆ ไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพ เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ยังจะช่วยในการวินิจฉัยปัญหา เพื่อให้ ข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจตามความเหมาะสม ของแผนงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้น โดยดูว่าข้อมูลนั้นมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดเป้าหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งมักจะ ประเมินในด้านต่าง ๆ
3. การประเมินกระบวนการ เมื่อแผนดำเนินการได้รับการอนุมัติและลงมือทำ การประเมิน

กระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้ที่ได้รับผิดชอบ และผู้ดำเนินการทุก ลำดับขั้นตอน การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์

4. การประเมินผลผลิต มีจุดหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จ โดยเฉพาะ เมื่อสิ้นสุดโครงการเท่านั้น แต่ยังคงมีความจำเป็นยิ่งในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการ การประเมินผลผลิตจะรวมถึง ต่อไปนี้เข้าด้วยกัน คือว่าการกำหนดวัตถุประสงค์ของการทำงานคืออะไร

2.8 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนและชุมชนเมือง เป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุน การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยิ่ง โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ โดย กำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นกิจกรรมหลักของโครงการ ศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ ชุมชน การประเมินผลและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ เป็นการศึกษา ray กรณ์เฉพาะหมู่บ้าน หันวังเรือ ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์ได้เข้ามาปฏิบัติงานตั้งแต่เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2544 ในโครงการเพิ่มประสิทธิ ภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีวิธีการประเมิน

3.1 วิธีการประเมินโครงการ

เป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ โดยเฉพาะการ ประเมินโครงการ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบการประเมินความก้าวหน้าเพื่อป้องกัน จุดด้อยของการประเมิน เพื่อนำผลไปปรับปรุงกิจกรรมแผนการประชุมได้ทันทั่วทั้ง และมีการประเมินรวมสรุปหลังโครงการสิ้นสุด แล้ว เพื่อป้องกันผลสัมฤทธิ์ของโครงการประเมินแบบจำลองที่เหมาะสม ที่จะใช้เป็นกรอบความคิดในการ ประเมินแบบชีพ จึงเป็นที่นิยมใช้ เพราะนักประเมินจะได้ข้อดี ข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการที่ จะประเมินได้เป็นอย่างดี

รูปแบบการประเมินที่ประยุกต์ใช้ในการพิมพ์ครั้งนี้คือ ซิปป์ โมเดล ตามกรอบความคิดทฤษฎีที่ได้ เสนอไว้ในบทที่ 1 ซึ่งประกอบไปด้วยการประเมิน 4 องค์ประกอบ ทั้งระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล (ผู้กู) ดังนี้

3.1.1 การประเมินสถานะแวดล้อม เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้านและรายบุคคล

3.1.2 การประเมินปัจจัย เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกระบวนการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับ หมู่บ้านและรายบุคคล

3.1.3 การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้ง ระดับหมู่บ้านและรายบุคคล

3.1.4 การประเมินผลผลิต เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการกอง ทุน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลสำหรับการประเมิน ได้แก่ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบ้านหันวังเรือ ซึ่งมีสภาพและบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ รวมทั้งข้าราชการ เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

3.2.1 คณะกรรมการกองทุน	จำนวน	15	คน
3.2.2 สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	41	คน
1) สมาชิกที่ได้อนุมัติให้กู้	จำนวน	18	คน
2) สมาชิกทั่วไป	จำนวน	23	คน
3.2.3 ชาวบ้านที่ไม่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	14	คน
3.2.4 ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส ผู้นำกลุ่มอาชีพ	จำนวน	7	คน

3.3 ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบประกอบไปด้วย 2 ระบบ ดังนี้

3.3.1 หน่วยระบบ A หน่วยการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

3.3.2 หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย

ดังนั้นในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จึงจำเป็นต้องตามกรอบความคิดทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งได้รายการตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบไปด้วย ตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

- 1) ตัวชี้วัดบริบท สำหรับตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ A นี้ ก็คือ ตัวชี้วัดที่กล่าวมาแล้ว
- 2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
 - เงิน หนึ่งล้านบาท
 - คณะกรรมการหมู่บ้าน
 - เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
 - ผู้สมัครขอกู้

3.3.3 ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วย ตัวแปร ดังต่อไปนี้

- 1) การคัดเลือกผู้กู้
- 2) การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
- 3) การรับชำระหนี้
- 4) การทำบัญชี
- 5) การช่วยหาตลาด

3.3.4 ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

- 1) ผลโดยตรง ได้แก่ตัวแปร

- จำนวนผู้กู้
 - ยอดเงินให้กู้
- 2) ผลกระทบโดยตรง
- จำนวนผู้กู้ที่ได้
 - จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
 - การขยายกิจการของผู้กู้
 - การเกิดกิจการใหม่ ๆ ขึ้นในท้องถิ่น
- 3) ผลกระทบทางอ้อม
- กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
 - ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
 - ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
 - ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับดังนี้
 - 1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับประเทศของหน่วยระบบ
 - 1.2 ตัวชี้วัดระบบท้องถิ่น ซึ่งเน้นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับ ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นของ

หน่วยระบบ B

- 1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 1.3.1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว
 - 1.3.2 ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ
 - 1.3.3 หนี้สินธนาคารของผู้กู้
 - 1.3.4 หนี้สินนอกระบบของผู้กู้
 - 1.3.5 อาชีพหลักของผู้กู้
 - 1.3.6 รายได้ของครอบครัว
 - 1.3.7 ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 2.1 เงินที่กู้มาได้
 - 2.2 เงินอื่น ๆ
 - 2.3 สถานที่ และวัสดุคิบ

2.4 เทคนิควิธีทำงาน

2.5 กำลังทำงาน

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

3.1 การทำกิจการถูกวิธี

3.2 การหาตลาดที่ดี

3.3 การหาวัสดุคืบที่ดี

3.4 การทำบัญชี

3.5 การวิเคราะห์ประเมิน

3.6 กิจกรรมอื่น ๆ

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1.1 ผลโดยตรง ได้แก่

- รายได้เป็นเงิน
- ผู้กู้ได้ผลิตเป็นสิ่งของ
- อื่น ๆ

1.2 ผลกระทบโดยตรง

1.2.1 ผู้กู้ได้ขยายกิจการ

1.2.2 ผู้กู้ได้ทำการค้าด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

1.2.3 อื่น ๆ

1.3 ผลกระทบทางอ้อม ได้แก่

1.3.1 ผู้กู้อาศัยพึ่งตนเอง

1.3.2 ผู้กู้อมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

1.3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน

1.3.4 อื่น ๆ

กล่าวโดยสรุป ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้น มีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่น ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัว ต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้กู้แต่ละรายต้องส่งคือกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนั้น เงินที่ผู้กู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้ประสบผลสำเร็จ เงินที่ผู้กู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจัยนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ให้กับผู้กู้ ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วย

การแจกแจงตัวแปรและลักษณะของค่าของตัวแปร

ตารางที่ 3.1 การเกิดกองทุน

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. การมีกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - มีกองทุนอยู่ก่อนแล้วก็กองทุน - มีกองทุนขึ้นมาใหม่จากเงินกองทุน 1 ล้าน - รวมเงิน 1 ล้านบาทสมทบกับกองทุนหนึ่งกองทุนใด
2. การมีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน - มีบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับกองทุนมาให้ความรู้อื่น ๆ ใน บร.3
3. ทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - มีความต้องการอยากให้เกิดกองทุนหมู่บ้าน - มีกองทุนหมู่บ้านสามารถพัฒนาอาชีพและรายได้ - อื่น ๆ ใน บร.3
4. การมีวัตถุประสงค์ของกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีการพัฒนาอาชีพ - มีการสร้างงาน - มีการสร้างรายได้ - สวัสดิการของสมาชิกกองทุน
5. แนวโน้มความเข้มแข็งและอยู่รอดของกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุน - มีสมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือสมัครเป็นสมาชิกกองทุน - อื่น ๆ ในรายงาน บร.2 (ข้อ 1 - 12)
6. ยอดเงินในปัจจุบันของกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนสมาชิกกองทุน - จำนวนเงินออมและเงินทุน - ยอดคงเหลือของกองทุน 1 ล้าน

ตารางที่ 3.2 การมีระบบบริหารกองทุน

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. คณะกรรมการบริหารกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีคณะกรรมการบริหารกองทุน - จำนวนคณะกรรมการบริหารกองทุน - มีการคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบกองทุน
2. ระเบียบการบริหารกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีระเบียบการบริหารกองทุน - มีการร่วมกันสร้างตามระเบียบ
3. การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีการประชุมของคณะกรรมการ - มีการรับสมัครสมาชิก - มีการจัดทำบัญชีเป็นปัจจุบัน - มีการรับฝากเงินฝาก - มีการระดมทุนเงินฝาก
4. การตัดสินใจเงินกู้	<ul style="list-style-type: none"> - มีระเบียบการกู้และขอกู้ - มีระเบียบการคิดดอกเบี้ย - จำนวนผู้กู้ที่ได้รับการพิจารณาเงินกู้ - จำนวนผู้กู้ที่ไม่ได้รับการพิจารณาเงินกู้ - จำนวนผู้กู้ที่มีความพอใจกับการพิจารณาเงินกู้ - จำนวนผู้กู้ที่ไม่มีความพอใจกับการพิจารณาเงินกู้
5. มีการจัดสรรผลประโยชน์	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนยอดกองทุนสะสมจาก 1 ล้านบาท - จำนวนดอกเบี้ยที่ได้รับ - มีการจัดสรรผลประโยชน์อย่างยุติธรรม

ตารางที่ 3.3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. มีความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีการปฏิบัติในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	<ul style="list-style-type: none"> - มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการบริหารกองทุน - มีการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการประกอบอาชีพของผู้ดูแล
3. มีความเข้าใจในเรื่องการพึ่งตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับความรู้เกี่ยวกับการพึ่งตนเอง - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการพึ่งตนเอง
4. มีการปฏิบัติในเรื่องการพึ่งตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> - มีการนำหลักพึ่งตนเองมาใช้บริหารกองทุน - มีการนำหลักพึ่งตนเองมาในการประกอบอาชีพ
5. มีความเข้าใจในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. มีการปฏิบัติในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	<ul style="list-style-type: none"> - มีการนำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารกองทุน - มีการนำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการดำเนินงานกิจการของผู้ดูแล - อื่น ๆ ในแบบ บร.1 (ข้อ 5,6)

ตารางที่ 3.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านการเศรษฐกิจและสังคม

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. การกระตุ้นให้มีภูมิคุ้มกันระดับของกองทุนโดยรวม	<ul style="list-style-type: none"> - มีการชี้แนะเรื่องกองทุนให้ประชาชนเข้าใจ - หลักสำคัญที่ว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นของสมาชิกทุกคน มีใช้เงินที่รัฐบาลให้ยืม - มีความเข้าใจของสมาชิกกองทุนเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนด้วยตนเอง ถ้าผู้กู้ไม่ชำระคืนต้องจัดการกันเองให้ได้ มีใช้รอรัฐบาลจัดการ - สมาชิกเห็น โอกาสในการใช้กองทุนที่ถูกต้อง
2. ภูมิคุ้มกันระดับกิจการของผู้กู้แต่ละคน	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพ โดยไม่กู้จากแหล่งที่ดอกเบี้ยแพง - ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพ โดยใช้หลักการพึ่งตนเองทางเทคโนโลยี - ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพ โดยคำนึงถึงการบริโภคเองและมีตลาดที่แน่นอน

หมายเหตุ ภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมในที่นี้ หมายถึงถึงศักยภาพและแนวโน้มที่จะไม่ตกเป็นเหยื่อหรือเป็นทาสทางเศรษฐกิจและสังคมแก่นายทุน หรือผู้ปองร้ายหรือภัยจากธรรมชาติที่อาจจะมามีมาในอนาคต

ตารางที่ 3.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. ศักยภาพเดิมของบริบทมีมากน้อยเพียงใด	<ul style="list-style-type: none"> - สภาพของป่า - สภาพของดิน - สภาพของหนองน้ำ - จำนวนของประชากร - อาชีพครั้งแรกของประชากร - ถนน - ไฟฟ้า - ประปา
2. การดำเนินงานเท่าที่ผ่านมามีศักยภาพในด้านต่าง ๆ	
2.1 ทู่นด้านการเงิน	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนเงินกองทุนในหมู่บ้าน - จำนวนกลุ่มต่าง ๆ และจำนวนเงิน
2.2 ทู่นด้านทรัพยากรทางกายภาพ	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนและลักษณะประชากร - การประกอบอาชีพ - สภาพที่ดิน
2.3 ทู่นทางวัฒนธรรมประเพณี	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนวัด/มัสยิด/โบสถ์ - การใช้ภาษาพื้นบ้าน - มีโบราณสถาน - โบราณวัตถุ
2.4 ทู่นทางปัญญา	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนโรงเรียนในหมู่บ้าน - จำนวนผู้ที่จบการศึกษาในระดับต่าง ๆ - จำนวนนักเรียนในระดับต่าง ๆ - จำนวนภูมิปัญญาชาวบ้าน
3. มีความเข้มแข็งในการทำการกิจการของผู้	<ul style="list-style-type: none"> - ในแบบ บร.4 ข้อ 5 - จำนวนผู้คนที่ดำเนินกิจการอย่างยั่งยืน
3.1 การเกษตร	
3.2 ค้าขาย	
3.3 การบริการในชุมชน	
3.4 อุตสาหกรรมในครัวเรือน	
3.5 การลดรายจ่ายพัฒนาอาชีพ	
3.6 กิจการอื่น ๆ	

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ (บร.) และแบบเก็บข้อมูลต่าง ๆ เพิ่มเติม เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีดังนี้

- 3.4.1 แบบรายงาน บร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
 - 3.4.2 แบบรายงาน บร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
 - 3.4.3 แบบรายงาน บร. 3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทศนคคที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
 - 3.4.4 แบบรายงาน บร. 4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
 - 3.4.5 แบบรายงาน บร. 5 (แบบรายงานผลงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนและชุมชนเมือง)
 - 3.4.6 แบบรายงาน บร. 6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
 - 3.4.7 แบบรายงาน บร. 7 (แบบรายงานผลการสัมฤทธิ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนเมืองในทัศนะของประชาชน)
 - 3.4.8 แบบรายงาน บร. 8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
 - 3.4.9 แบบรายงาน บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
 - 3.4.10 แบบรายงาน บร. 10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนเมือง)
 - 3.4.11 แบบรายงาน บร. 11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)
 - 3.4.12 แบบรายงาน บร. 12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)
- (ที่มาชุดวิชาสารนิพนธ์ เฉลียว บุรีภักดี และคณะ 2545 หน้า 45-49)

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ใช้วิธีเก็บข้อมูลอันประกอบด้วย

- 3.5.1 การสัมภาษณ์โดยใช้แบบ บร. ต่าง ๆ
- 3.5.2 การประชุมเวทีชาวบ้าน
- 3.5.3 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม
- 3.5.4 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

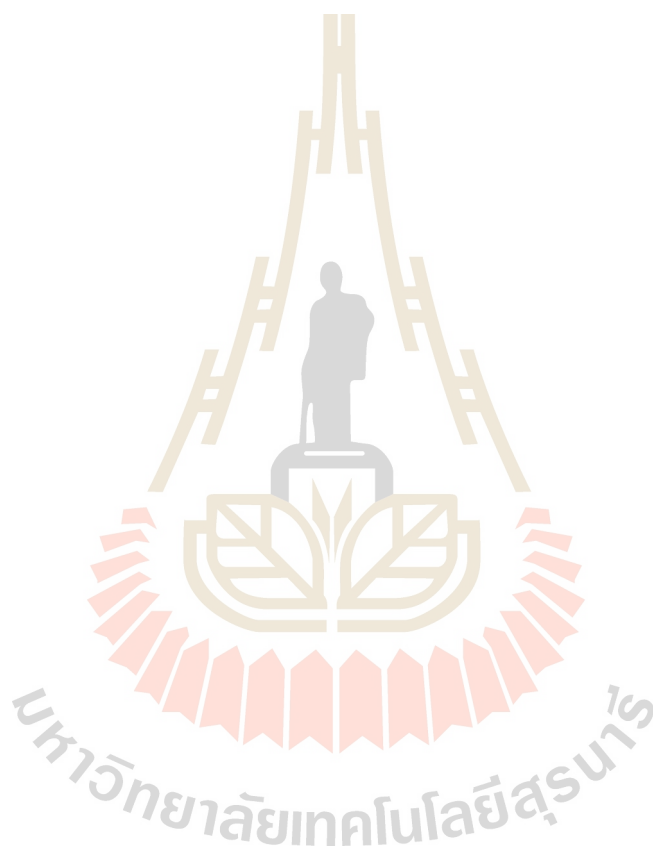
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ หรือความคิดเห็นในประเด็นที่กำหนดอย่างลึกซึ้ง ซึ่งเป็นข้อความที่ได้มาจากแบบสอบถาม การบันทึก

ผลการสัมภาษณ์ หรือจากการสังเกต โดยการนำข้อมูลมาดำเนินการตามขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้หลักการของตรรกะ เพื่อหาข้อมูลที่สามารถนำไปอธิบายในประเด็นที่ต้องการคำตอบได้อย่างชัดเจน

ประเภทของการวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) การวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ การคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 2) การวิเคราะห์โดยไม่ใช้สถิติ ได้แก่การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การศึกษาและข้อมูลที่มีการบันทึกไว้

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

4.1 ผลการประเมินบริบทระดับท้องถิ่น

1) ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

บ้านหันวังเรือหมู่ที่ 10 คนกลุ่มแรกที่มาก่อตั้งหมู่บ้านหันวังเรือ ชื่อว่าขุนหมื่นจิตร และท้าวขุนศรี นี้ได้อพยพมาจากบ้านกุดหิน ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา เหตุที่คนกลุ่มนี้ได้อพยพมาจากบ้านเดิม เนื่องจากจากบ้านกุดหินเป็นที่ลุ่มมีน้ำท่วมขังยากต่อการบำรุงเลี้ยงสัตว์ และได้มาก่อตั้งที่นี่เพราะว่าสามารถทำไร่ ทำนา และเลี้ยงสัตว์ได้ ในปัจจุบันบ้านหันวังเรือเป็นชุมชนขนาดเล็ก มีจำนวน 55 ครัวเรือน มีพื้นที่ใกล้แหล่งน้ำธรรมชาติ เรียกว่า วังเรือ ชาวบ้านและผู้มาชุมชนจึงได้ตั้งชื่อว่า บ้านหันวังเรือ

2) สภาพปัจจุบัน

บ้านหันวังเรือ หมู่ที่ 10 มี ประชากรทั้งหมด 216 คน 55 ครัวเรือน แบ่งเป็นเพศชาย 96 คน และเพศหญิง 120 คน ซึ่งจะแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.1 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนประชากรในหมู่บ้าน แบ่งตามช่วงอายุ

ช่วงอายุ	จำนวน(คน)
น้อยกว่า 3 ปี	10
3 ปี 1 วัน 6 ปีเต็ม	10
6 ปี 1 วัน 12 ปีเต็ม	31
12 ปี 1 วัน 14 ปีเต็ม	6
15 ปี 1 วัน 18 ปีเต็ม	6
18 ปี 1 วัน 50 ปีเต็ม	96
50 ปี 1 วัน 60 ปีเต็ม	14
60 ปี 1 วันขึ้นไป	41
รวม	216

1. ทำเลที่ตั้งของหมู่บ้านหันวังเรือ หมู่ที่ 10 อยู่ห่างจากอำเภอมาประมาณ 10 กิโลเมตร เป็นทางลาดยาง

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อกับ บ้านศรีชะกระปือ หมู่ที่ 3
 ทิศใต้ ติดต่อกับ บ้านหันโพธิ์ทอง หมู่ที่ 2
 ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ติดต่อกับบ้านหลุมปูน ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน
 ทิศตะวันตก ติดต่อกับ บ้านหันหมู่ที่ 1

2. แหล่งน้ำที่สาธารณะของชุมชน ในหมู่บ้านมีอยู่ 2 แห่ง คือคลองวังเรือ และสระพระจันทร์ ซึ่งอยู่บริเวณวัดจันทร์าราม

3. ระบบสาธารณูปโภค

ไฟฟ้า บ้านหันวังเรือหมู่ที่ 10 มีใช้ทุกครัวเรือน

ประปา มีใช้ทุกครัวเรือน

- 3) ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน

บ้านหันวังเรือประกอบอาชีพทำนา จะได้ทำนาได้ปีละ 1 ครั้ง เนื่องจากไม่มีน้ำธรรมชาติไหลผ่าน จะต้องอาศัยน้ำฝนอย่างเดียวทำให้รายได้จากการทำนาไม่เพียงพอ แก่การใช้จ่ายดำรงชีพ ประกอบกับชาวบ้านมีหนี้สินกู้ยืมมาจากธนาคารเพื่อการเกษตร เพื่อใช้ในการทำนา

- 4) ด้านวัฒนธรรม

วัฒนธรรมประเพณี หรือแบบแผนการดำเนินชีวิตที่เด่น ๆ ของท้องถิ่นคือ

เดือนมกราคม เป็นประเพณีทำบุญขึ้นบ้านใหม่

เดือนกุมภาพันธ์ มีประเพณีเรียกว่า "บุญผะเหวด" หรือบุญมหาชาติ ซึ่งเป็นงานที่ใหญ่มีการประดับวัดไปด้วยคันท้าย คันท่อ คคแต่งเป็นป่า

เดือนเมษายน มีประเพณีสงกรานต์หรือขึ้นปีใหม่ของไทย

เดือนกรกฎาคม มีการทำบุญเข้าพรรษา ชาวบ้านจะทำบุญโคกการถวายเทียนพรรษา

เดือนสิงหาคม เป็นงานบุญข้าวสาร

เดือนตุลาคม เป็นงานออกพรรษา

- 5) ข้อมูลด้านอื่น ๆ

1. ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ส่วนใหญ่จะเป็นหนี้สินกับธนาคารเพื่อการเกษตร หรือ ธ.ก.ส. มีที่ทำนามาหากินเป็นของตนเองเสียส่วนใหญ่ และก็จะมีส่วนที่เช่าที่ทำมาหากิน

2. วัฒนธรรมประเพณีที่เด่น ๆ มีประเพณีสงกรานต์หรือปีใหม่ของไทย คนหนุ่มสาวที่อยู่ต่างถิ่นจะกลับมาบ้านเกิดของตน เพื่อมาทำบุญและถือโอกาสเป็นการพบปะกับญาติพี่น้อง มีการรดน้ำคำหัวผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ เป็นการขอพรปีใหม่ และเป็นศิริมงคลให้กับตนเอง การสงน้ำพระ นำอาหารคาวหวาน ไป

ทำบุญที่วัดมีการสวดน้ำกันระหว่างคนภายในหมู่บ้านและคนจากที่อื่น ถือว่าเป็นงานที่ชาวบ้านมีความสุข
สนาน

3. ลักษณะที่เป็นศักยภาพด้านดี คือชาวบ้านส่วนใหญ่มีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ และขยัน
ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการรับฟังข่าวสารมาก เวลาที่มีการประชุมที่บ้านผู้ใหญ่บ้านในแต่ละครั้ง

4. ลักษณะที่สื่อถึงความไม่เข้มแข็ง เช่นการละทิ้งถิ่นฐาน การแตกแยกของครอบครัว ความ
ไม่สามัคคี อันเนื่องมาจากความแห้งแล้ง ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล ทำให้เกิดการดิ้นรน เพื่อปากท้องจึงต้อง
อพยพถิ่นฐานออกไปทำงาน ย่างค่างจังหวัด

4.2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง โดยภาพรวม มีดังนี้

4.2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ

หน่วยระบบ คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

1) ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ พบว่า

1. นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการ
สัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้าน พบว่า เป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้าน
และชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาเสริมสร้างศักยภาพ
ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. เงิน 1 ล้านบาท เป็นเงินทุนหมุนเวียนที่รัฐบาลจัดสรรเงินงบประมาณ และกองทุนต่าง ๆ
เพื่อสนับสนุน กิจการของหมู่บ้าน โดยมุ่งเน้นพัฒนาอาชีพ การหาระดับอุตสาหกรรมครัวเรือน ในรูปของ
การกู้ยืม พบว่าได้รับการอนุมัติเงิน 1 ล้านบาท เมื่อวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ 2545 โดยการโอนเข้าธนาคารออม
สิน สาขาสีคิ้ว และปล่อยให้กู้งวดที่ 1 เมื่อวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2545 18 รายรวมเป็นเงิน 337,800 บาท วันที่
11 มิถุนายน พ.ศ.2545 อีก 8 ราย เป็นเงิน138,800 บาท รวมผู้กู้ทั้งหมด 26 รายเป็นเงิน 476,600 บาท เงินคง
เหลือเงินในบัญชี 523,400 บาท

รายชื่อสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านหันวังเรือ

ที่	ชื่อผู้เสนอโครงการ	โครงการที่ขอกู้	จำนวนเงิน
1	นายสุข เจริญสูงเนิน	ทำไร่ข้าวโพด	19,000
2	นายจ่านงค์ มิ่งจันทิก	ทำไร่ข้าวโพด	19,500
3	นายสมเกียรติ สมพงษ์	ทำไร่ข้าวโพด	19,500
4	นางสมใจ เกตุสูงเนิน	ทำไร่ข้าวโพด	19,600
5	นางจันทร์เพ็ญ เพ็ชช้าย	ทำไร่ข้าวโพด	19,800
6	นางสมบุญ เทียงจันทิก	ทำไร่ข้าวโพด	16,700

รายชื่อสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านหันวังเรือ (ต่อ)

ที่	ชื่อผู้เสนอโครงการ	โครงการที่ขอกู้	จำนวนเงิน
7	นายกาทอน โอธูจันทึก	ทำไร่ข้าวโพด	10,000
8	นางบัวผัน เทิบจันทึก	ทำไร่ข้าวโพด	20,000
9	นางหทัยา มะสูงเนิน	ทำไร่ข้าวโพด	15,000
10	นายละม่อม คินจันทึก	ทำไร่ข้าวโพด	18,800
11	นางทวน สุดจันทึก	ทำไร่ข้าวโพด	15,000
12	นางจริญญา สุดจันทึก	ทำไร่ข้าวโพด	10,000
13	นายบุญส่ง กองฝัน	ไร่นาสวนผสม	20,000
14	นางบุญประคอง สุภอักษร	ไร่นาสวนผสม	20,000
15	นายบรรพต สง่าพงษ์	ไร่นาสวนผสม	30,000
16	นางสุรินทร์ มอโท	ค้าขาย	20,000
17	นางทวี สอจันทึก	ค้าขาย	20,000
18	นางพิกุล โอธูจันทึก	ค้าขาย	19,700
19	นางสายสวาท เทิบจันทึก	ค้าขาย	18,500
20	นางอุไรวรรณ เพ็ชร์ชัย	เลี้ยงหมู	18,000
21	ร.ต.ค.บุญจันทร์ โคตรจันทึก	เลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่	20,000
22	นางนิยม หินชัยศรี	เลี้ยงหมู	19,500
23	นายแปน ศรีจันทึก	เลี้ยงหมู	18,000
24	นางบิณ ศรีเพชร	เลี้ยงหมู	10,000
25	นายอุทัย น้อยสุพรรณ	เลี้ยงวัว	20,000
26	นางสุจินดา ศิริเดช	เสริมสวย	20,000
	รวมเป็นเงิน		476,600

3.. คณะกรรมการหมู่บ้าน จากการสัมภาษณ์พบว่า คณะกรรมการหมู่บ้านหันวังเรือมีทั้งหมด 15 คน โดยได้รับการคัดเลือกจากชาวบ้านหันวังเรือ

รายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านชุดที่ 1.

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
1	นายสัญญา สุภอักษร	ประธานกรรมการ
2	นายบุญส่ง กองฝัน	รองประธาน
3	นางจริญญา สุดจันทึก	เลขานุการ
4	นางบาง สง่าพงษ์	เหรัญญิก

รายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านชุดที่ 1 (ต่อ)

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
5	นายชวน ศรีจันทิก	กรรมการ
6	นางจันทร์เพ็ญ ลาจันทิก	กรรมการ
7	นายถน เทิบจันทิก	กรรมการ
8	นางสุริน มอโท	กรรมการ
9	นายปรีชา เกตุจันทิก	กรรมการ
10	นายสมชาติ แซ่อือ	กรรมการ
11	นางพิกุล โอฐจันทิก	กรรมการ
12	นางหนูแดง เชิดชู	กรรมการ
13	นางบรรจง เพ็ชรจันทิก	กรรมการ
14	นายกาทอน โอฐจันทิก	กรรมการ
15	นายจ้านงค์ มิ่งจันทิก	กรรมการ

รายชื่อกรรมการชุดที่ 2 ได้รับเลือกเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน พ.ศ.2545

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
1	นายสัญญา สุกอักษร	ประธานกรรมการ
2	นายบุญส่ง กองฝั้น	รองประธาน
3	นางจริญญา สุกจันทิก	เลขานุการ
4	นางบาง ส่างพงษ์	เหรัญญิก
5	นายชวน ศรีจันทิก	กรรมการ
6	นางจันทร์เพ็ญ ลาจันทิก	กรรมการ
7	นายอำนาง โอฐจันทิก	กรรมการ
8	นางสุริน มอโท	กรรมการ
9	นายปรีชา เกตุจันทิก	กรรมการ
10	นายบรรดิษฐ์ เชิดชู	กรรมการ
11	นางพิกุล โอฐจันทิก	กรรมการ
12	นางหนูแดง เชิดชู	กรรมการ
13	นางบรรจง เพ็ชรจันทิก	กรรมการ
14	นายกาทอน โอฐจันทิก	กรรมการ
15	นายจ้านงค์ มิ่งจันทิก	กรรมการ

2). ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1. กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่า

- เป็นผู้ที่มีอาชีพอยู่ในหมู่บ้าน ไม่น้อยกว่า 1 ปี
- เป็นผู้ที่ปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
- มีเงินฝากสัจจะและถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้นแต่ไม่เกินห้าหุ้น
- เป็นผู้ที่คณะกรรมการเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก

2. กระบวนการทำบัญชีของกองทุนพบว่า มีการดูแลรักษาเงินทูลและรายได้ของกองทุนรวมทั้งจัดทำบัญชี พร้อมทั้งควบคุมการใช้จ่ายเงินของกองทุนให้เป็นไปอย่างรอบคอบและเกิดประโยชน์สูงสุด

3. การรับชำระหนี้ ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินค้ำพร้อมดอกเบี้ยภายในหนึ่งปี และให้ผู้กู้ส่งเงินเต็มจำนวนพร้อมดอกเบี้ยภายในระยะเวลาไม่เกินหนึ่งร้อยยี่สิบวัน

3) ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ผลโดยตรง พบว่า

- จำนวนผู้กู้
- ยอดเงินให้กู้

2. ผลกระทบโดยตรง พบว่า

- จำนวนผู้ที่กู้ได้
- จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
- การขยายกิจการของผู้กู้
- การเกิดกิจการใหม่ ๆ ขึ้นในท้องถิ่น

3. ผลกระทบทางอ้อม

- กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
- ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
- ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
- ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

4.2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

1) ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1. ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของผู้กู้ คือผู้กู้ในแต่ละรายส่วนใหญ่จะดำเนินงานตามบรรพบุรุษตั้งแต่ดั้งเดิม เช่นการทำไร่ ทำนา เลี้ยงสัตว์

2. ทรัพย์สินของผู้กู้ คือส่วนใหญ่จะเป็นทรัพย์สินที่ตกทอดมาตั้งแต่ ปู่ย่า ตายาย

3. หนี้สินธนาคารของผู้กู้ ส่วนใหญ่จะเป็นกับธนาคารเพื่อการเกษตร

4. อาชีพหลักของผู้กู้ ทำไร่ ทำนา เลี้ยงสัตว์

5. รายได้ของครอบครัว เฉลี่ยตั้งแต่ 2500 บาทต่อคน
- 2) ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า
1. จำนวนเงินที่ได้จากการกู้ยืมกองทุน นำมาปรับปรุงแก้ไขหรือซ่อมแซมให้ดีขึ้น เพื่อจะได้ผลผลิตที่ดี
 2. สถานที่ และวัตถุดิบ ใช้ที่ดินของตนเองและหาวัตถุดิบที่มีอยู่ในหมู่บ้านหรือหมู่บ้านใกล้เคียง
 3. กำลังทำงาน ช่วยกันทำภายในครอบครัว
- 3) ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า
1. การทำกิจกรรมอย่างวิธีของผู้ดูแลราย พบว่า ทำให้มีรายได้เข้ากิจการมากยิ่งขึ้น มีทุนหมุนเวียนมากขึ้น
 2. การหาตลาดที่ดี พบว่า มีการขยายตลาดมากขึ้นจากหมู่บ้านก่อนระยะแรกและขยายวงกว้าง สู่มหาวิทยาลัย
 3. การหาวัตถุดิบที่ดี พบว่า เมื่อวัตถุดิบสินค้าที่ทำออกมาต้องดีไปด้วยทำให้ขายดียิ่งขึ้น
- 4) ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า
1. ผลโดยตรง
 - รายได้เป็นเงิน
 - ผู้ดูแลได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ
 2. ผลกระทบโดยตรง
 - ผู้ดูแลได้ขยายกิจการ
 - ผู้ดูแลทำกิจการด้วยเทคนิคที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
 3. ผลกระทบทางอ้อม ได้แก่
 - ผู้ดูแลมีการพึ่งตนเอง
 - ผู้ดูแลมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน
 - การกลับคืนถิ่นของประชาชน

4.3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้ดูแล

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้ดูแลอาชีพ เลี้ยงไก่ หมู่บ้านหันวังเรือสรุปได้ดังนี้

4.3.1 อาชีพเลี้ยงไก่ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ ลูกไก่ อาหารไก่ โรงเรือน

กระบวนการที่ดีได้แก่ มีการซ่อมแซมโรงเรือน มีการฉีควัดชี้น มีการรักษาความสะอาดโรงเรือนอยู่เสมอ ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ ไก่โตเร็ว ให้เนื้อ ให้ไข่มาก

4.4 ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

4.4.1 ผลที่เกิดขึ้นจาก กองทุนเงิน 1 ล้าน พบว่าการสร้างรายได้ มีการสร้างอาชีพ เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน

4.4.2 บ้านมีเงินทุนหมุนเวียน

4.4.3 ผลที่เกิดขึ้นจากการขยายกิจการของผู้ดูแล พบว่า เงินที่กู้จากกองทุนสามารถช่วยให้ชาวบ้านผู้ที่ไม่

4.4.4 ทนสามารถนำไปดำเนินกิจการเป็นของตนเอง

4.5 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

4.5.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

1) การเกิดกองทุน พบว่า มีการพัฒนาอาชีพ มีการสร้างงาน สร้างรายได้ รู้จักการออม มีความต้องการอยากให้กองทุนพัฒนาอาชีพและรายได้

2) ระบบบริหารกองทุน พบว่า มีการจัดสรรผลประโยชน์อย่างสูงยุติธรรม มีการระดมทุนเงินฝาก มีการจัดทำบัญชีเป็นปัจจุบัน

3) การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง พบว่า มีการนำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ ในการดำเนินกิจการของผู้กู้ และนำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการบริหารกองทุน

4) การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า การดำเนินงานกองทุนจะต้องช่วยกันรักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง ถ้าผู้กู้ไม่ชำระคืนจะต้องจัดการกันเองให้ได้ มิใช่ขอให้รัฐบาลจัดการ

5) การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า มีการประกอบอาชีพมากยิ่งขึ้น จำนวนภูมิปัญญาชาวบ้าน

4.5.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ พบว่า

1) ปัจจัยด้านบวก

1. การมีส่วนร่วมในการจัดตั้ง
2. มีกองทุนเดิมในหมู่บ้าน
3. มีองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน

2) ปัจจัยด้านลบ

1. มีการไม่สนับสนุนการจัดตั้งกองทุน
2. มีความไม่พอใจในการจัดตั้งกองทุน
3. ไม่มีเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน

4.5.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ พบว่า

1. มีเครือข่ายขององค์กรย่อยอยู่ในชุมชน
2. มีองค์กรแหล่งความรู้ที่เสริมการประกอบอาชีพและดำเนินชีวิตในชุมชน
3. มีองค์กรภายนอกชุมชนที่เชื่อมโยงกับองค์กรภายในชุมชน

4.5.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

1. ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนดพบว่า มีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ ขกย่องคนทำดี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น

4. ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า ชาวบ้านมีอาชีพเสริมสามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ทำให้เกิดความอบอุ่นในครอบครัวขึ้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปและอภิปรายผล

5.1.1 ผลการดำเนินงาน

1. ผลการประเมินระดับหมู่บ้าน

1.1 หมู่บ้านหันวังเรือ ได้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน เมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2545

1.2 เงิน 1 ล้านบาท พบว่าได้รับการ โอนเงินเมื่อวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2545 โดยผ่านธนาคารออมสินสามาสีแก้ว โดยปล่อยงวดแรกวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ.2545 จำนวน 18 รายงวดที่ 2 วันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ.2545 รวมเป็น 26 ราย เป็นเงิน 47,6600 บาท คงเหลือ 52,3300 บาท มีเงินฝากสัจจะ 29,288.24 บาท

1.3 คณะกรรมการ พบว่า กรรมการหมู่บ้านหันวังเรือมี 15 คน โดยทั้งหมด ได้รับการคัดเลือกจากชาวบ้าน และพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่

1.4 กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุนในการรับสมัคร คุณสมบัติผู้สมัครต้องอายุ 20 ถึง 60 ปี เป็นต้นไป มีความซื่อสัตย์

1.5 กระบวนการทำบัญชี พบว่า บัญชีกองทุนหมู่บ้านมีทั้งหมด 9 เล่ม โดยมีเลขานุการเป็นผู้จัดทำ

2. ผลการประเมินรายบุคคล

2.1 ประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการของผู้กู้ ผู้กู้จะมีประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพทางการเกษตรมานาน และมีการพัฒนาขึ้นมาเรื่อย ๆ ตามเทคโนโลยีในปัจจุบัน

2.2 จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุน ในการเขียนโครงการขอู้คณะกรรมการกองทุนจะพิจารณาตามความเหมาะสมที่จะอนุมัติให้กู้

5.1.2 อภิปรายผลควรมีการสรุปดังนี้

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านบ้านหันวังเรือ หมู่ที่ 10 บรรลุทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

1.1 การเกิดกองทุนหมู่บ้านหันวังเรือ เกิดจากจากความร่วมมือของคนในหมู่บ้านและมีแนวโน้มที่จะมีคนในหมู่บ้านที่ยังไม่ได้เป็นสมาชิกมาสมัครเพิ่มขึ้น ทำให้กองทุนเกิดความเข้มแข็ง

1.2 การมีระบบบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้านหันวังเรือมีระบบการบริหารจัดการโครงสร้างอย่างชัดเจน มีการตั้งกรรมการบริหารกองทุนและมีการแบ่งหน้าที่การงานอย่างถูกต้อง

1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง กองทุนหมู่บ้านเปิดโอกาสให้ทุกคนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยน

เปลี่ยนความรู้อย่างสม่ำเสมอแต่ยังไม่ถึงขั้นพึ่งตนเองได้ทั้งหมด ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอกอยู่

1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม คนในหมู่บ้านหันวังเรือ มีการรวมตัวกันประกอบอาชีพอิสระ เช่น เลี้ยงไก่ชน

1.5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น คนในชุมชน มีความซื่อสัตย์ ร่วมมือร่วมใจ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือพึ่งพากันและกัน

1) ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

1. ปัจจัยด้านบวก

- ประสบการณ์ของคนในชุมชนที่ประสบความล้มเหลวมาก่อนจึง ได้อาศัย เป็นบทเรียนที่ ให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และรวมตัวกันเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพเพื่อไม่ให้เกิด ปัญหาซ้ำซาก

- คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนในหมู่บ้าน

2. ปัจจัยด้านลบ

- คนในชุมชนยังมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคารและนายทุน ซึ่งอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียน เพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ไม่สามารถดำรงทุนได้เติบโตได้ในระยะเวลาอันสั้น

5.1.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนามผู้วิจัย ได้สร้างเครือข่ายองค์กรย่อยภายในชุมชน ได้แก่ กลุ่มสมาชิกผู้ประกอบอาชีพ ทอผ้าเงิน ทอเสื่อ ทำดอกไม้จันทน์ องค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อเสริมประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งในการดำเนินโครงการลดจนการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกชุมชน

5.1.4 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

คนในชุมชนรู้หน้าที่ของตนเอง กระบวนการสื่อสารหรือสื่อความเข้าใจแบบ ไม่เป็นทางการที่มีประสิทธิภาพ ชุมชนบ้านหันวังเรือมีความสามัคคี สมาชิกในชุมชนสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน ครอบครัวยุวมุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกัน ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำ โดยการประชุมเสวนา ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชน

5.1.5 ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ

1) ผล โดยตรง เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งสมาชิกที่กู้เงิน ไปดำเนินกิจการสามารถก่อให้เกิด รายได้ และสามารถนำเงินส่งคืนกองทุนทั้งเงินต้น และเงินดอกเบี้ยทำให้กองทุนเติบโตขึ้น

2) ผลกระทบโดยตรง สมาชิกผู้ที่กู้เงิน ไปดำเนิน โครงการสามารถปลดปล่อยภาระหนี้สิน

ได้ และเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพ และสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งกว่าแต่ก่อน

3) ผลกระทบโดยอ้อม วิธีชีวิตคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์ก่อให้เกิด
สันติสุขในชุมชน

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนฯ ควรจะเปิดโอกาสให้มีการผ่อนชำระ
หนี้จาก 1 ปี เป็น 2 เพราะอาชีพบางอย่างต้องใช้เวลาาน เช่น อาชีพเลี้ยงวัว

5.2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

- 1) ควรจัดให้มีการทำบัญชีให้เป็นปัจจุบัน คอยตรวจสอบกำกับดูแล
- 2) ควรมีการจัดสรรผลประโยชน์อย่างยุติธรรม

5.2.3 ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

- 1) ควรนำเงินที่ขอกู้ไปทำตามโครงการที่เขียนไว้ไม่มีควร นำไปใช้โดยผิดวัตถุประสงค์
- 2) ควรเป็นสินค้าที่ตลาดมีความต้องการสูง มีการสำรวจความต้องการของผู้บริโภคอย่างชัดเจน

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท. (2544). ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้านหรือกช.2ค. กรุงเทพฯ : เพิ่มเสริมกิจ
- คณะกรรมการอำนวยการงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท. (2544). แบบประมวลผลและเทียบเป้าหมาย ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของครัวเรือน ราษฎรหมู่บ้านหรือจปฐ.2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
- เจดีย์ว บุรีภักดีและคณะ. (2545). ชุดวิชาสารนิพนธ์. นนทบุรี : เอส.อาร์.พรีนซ์ดีง แมสโปรดักส์
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2545). รวบรวมบทความทางการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิรัช พันธเสนและคนอื่นๆ. (2545). ชุดวิชาการจัดการธุรกิจชุมชน. กรุงเทพฯ : ศรีสยามพรีนซ์ แอนด์แพคค์.
- อุดม จำรัสพันธุ์, ชาตรี นาคะกุล, ชาติชาย ม่วงปฐมและสมชาย วรภิเกษมสกุล.(2545). ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา. นครราชสีมา : หัสน์ทองการพิมพ์
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสีคิ้ว. (2545). เอกสารประกอบการประชุมชี้แจงการปฏิบัติตามนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา. มปท.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. (2544). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. 2544. คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, คณะทำงานเพื่อเพิ่มสัมฤทธิ์ผลการนิเทศงานนักศึกษา.(2545) คู่มือการจัดเก็บข้อมูล บร.1 – บร.12. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.